

Rapport 2005:11

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Vrinneviskogen

Vrinnevi 5:4
Norrköpings stad
f d S:t Johannes socken
Norrköpings kommun
Östergötlands län

Clas Ternström

Vrinneviskogen

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Fornlämningsmiljö och arkeologisk potential	4
Målsättning/syfte	4
Undersöknings- och dokumentationsmetod	4
Resultat	4
Referenser	5
Tekniska uppgifter	6

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

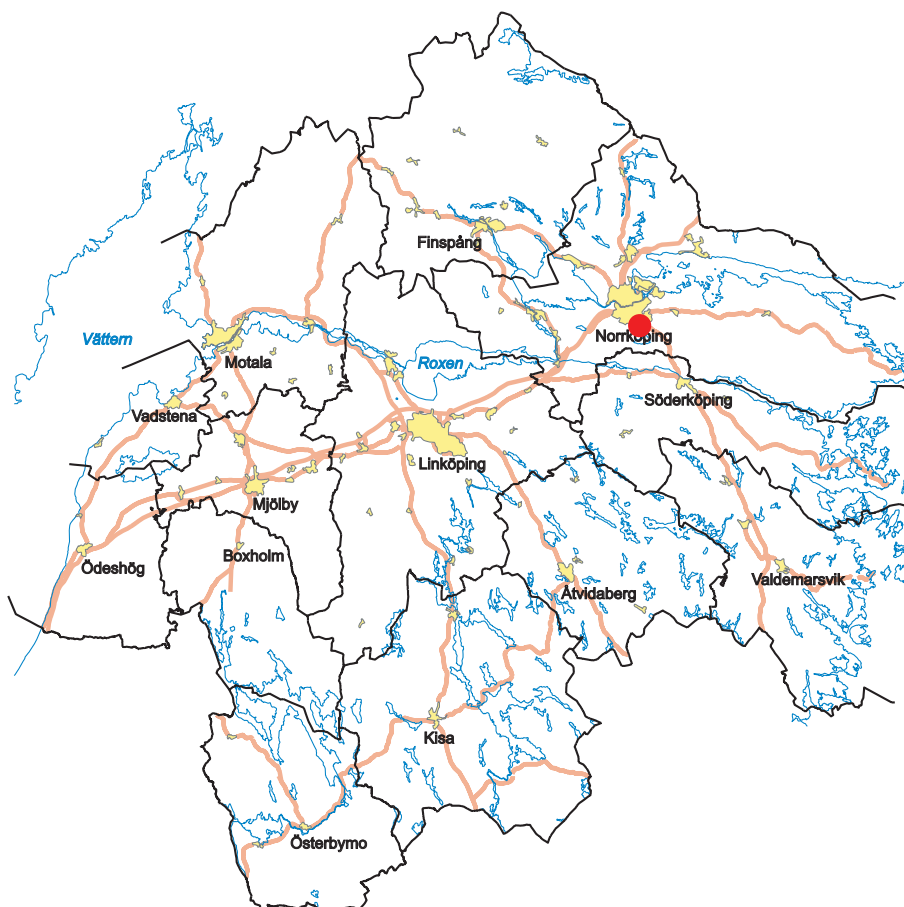
Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
lansmuseum@lansmus.linkoping.se • www.linkoping.se/lansmuseum

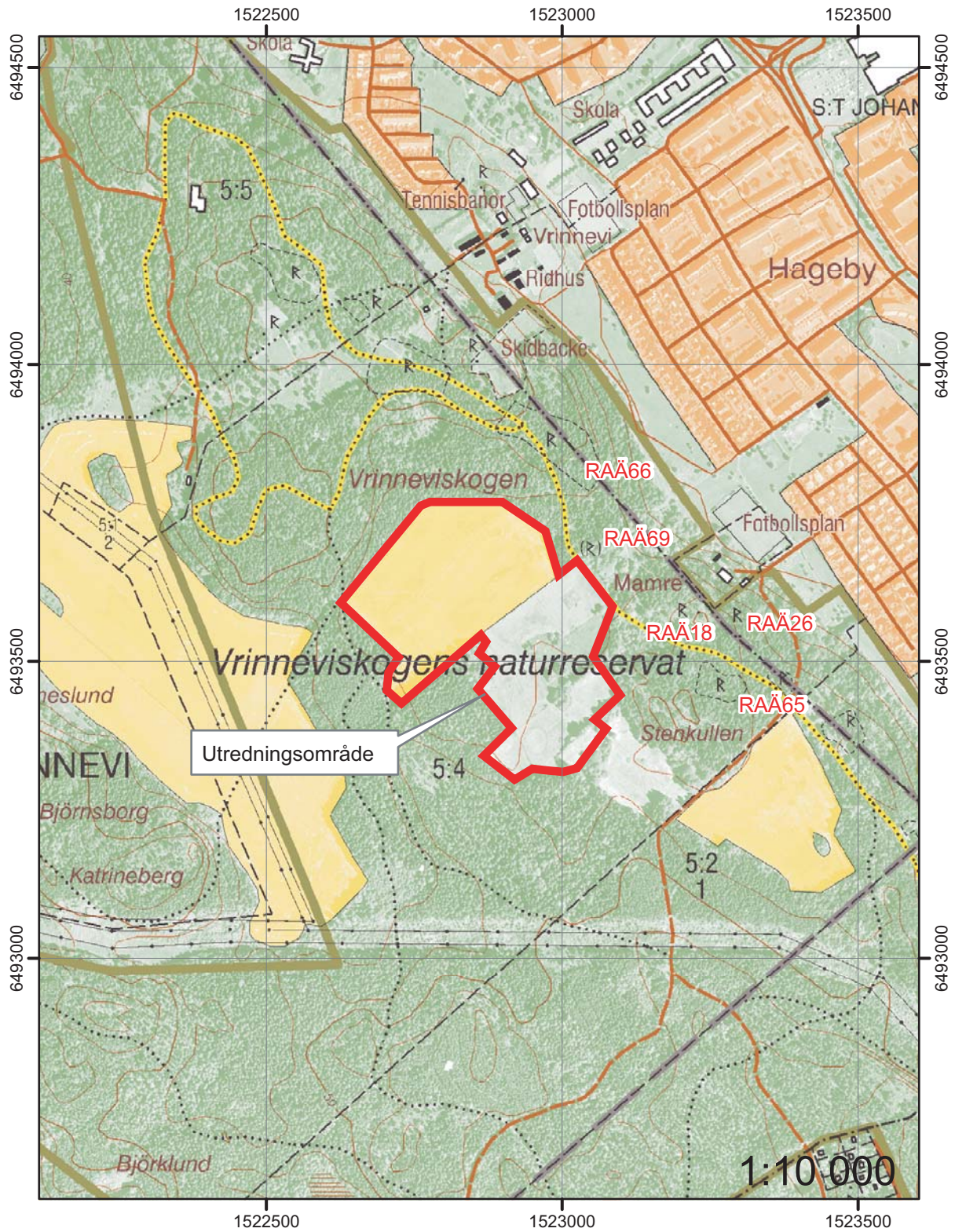
Sammanfattning

Östergötlands länsmuseum utförde 2003-07-08--10 en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 i Vrinneviskogen, Norrköpings kommun, Östergötland. Utredningen utfördes med anledning av planerat återskapande av våtmark. Utredningen genomfördes dels som specialinventering, dels genom sökschaktsgrävning med maskin. Totalt grävdes 45 schakt med en sammanlagd längd om ca 1000 m. Utredningsområdet bestod av ängs- och åkermark och omfattade ca 13 ha.

Vid inventeringen framkom inga ej tidigare kända lämningar. Sökschaktsgrävningen lokaliserade lämningar inom tre områden. Det största området i söder innehöll boplatslämningar i form av härdar, stolphål och fynd av keramik och slagen kvarts. Området vetter mot en våtmarksäng i väster. Ett område innehöll härdar och stolphål och rikligt med skärvsten. Lämningarna kan utgöra boplatslämningar, men kan också ha ett samband med gravarna omedelbart öster om utredningsområdet (RAÄ 69). Det minsta området, i väster, innehöll härdar och skärvsten. Detta område sträcker sig sannolikt ytterligare åt sydväst utanför utredningsområdet.

Clas Ternström
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat.

Inledning

Det aktuella arbetet föranleddes av ett planerat anläggande av ett våtmarksområde inom naturvårdsområdet Vrinneviskogen, S:t Johannes socken, Norrköpings stad och kommun, Östergötland. Det planerade exploateringsområdet omfattar ca 13 ha och utgörs till största delen av tidigare, nu igenlagd, åkermark.

Arbetet utfördes på uppdrag av SWECO/VIAK efter beslut från länsstyrelsen. Arbetet utfördes av Clas Ternström, Östergötlands länsmuseum.

Fornlämningsmiljö och arkeologisk potential

Vrinneviskogen utgör ett naturvårdsområde i anslutning till stadsdelen Hageby, beläget i södra utkanten av Norrköpings tätortsområde. Mellan det nu tänkta exploateringsområdet och stadsdelen Hageby löper en höjdrygg med berg i dagen i nordväst-sydöstlig riktning. Nedanför denna höjdrygg består marken av morän. På en sträcka av ca 1,5 km längs med höjdryggen ligger fornlämningarna RAÄ nr 12, 13, 16, 17, 26, 63, 64, 65, 66, 67, 69 och 116. Merparten av de registrerade fornlämningarna utgörs av gravfält och gravar i form av runda stensättningar med en datering till äldre järnålder. En skärvstenshöj och en rösebotten kan möjligen hänföras till bronsåldern.

Vid och i anslutning till gravfältet RAÄ nr 66 utfördes 1986 en arkeologisk undersökning (Hinze Larsson 1987). Undersökningen resulterade bland annat i fynd av boplatzlämningar från äldre järnåldern (RAÄ nr 123), strax norr om det nu planerade våtmarksområdet. Detta tangerar även direkt fornlämningen RAÄ nr 69. En arkeologisk förundersökning i anslutning till denna utfördes 1999 av RAÄ UV-Öst (Elfstrand 1999). Förundersökningen föranleddes av dragning av telekabel i mark. Denna visade att fornlämningsbilden var mera komplex än vad fornlämningsregistret gav för handen. Mot tidigare två registrerade anläggningar kunde ytterligare ett femtontal anläggningar konstateras, såväl synliga ovan mark som dolda under markytan. Även dessa gavs en preliminär datering till äldre järnålder. Förundersökningsschaktet berörde marginellt det nu tänkta exploateringsområdet och visade att detta under äldre järnåldern sannolikt utgjort en öppen vattenyta. Området är relativt plant och lågt liggande nedanför höjdryggens fornlämningsstråk. Idag utgör ytan för den planerade våtmarken igenlagd åkermark som under något tidigare skede uppodlats, troligen efter utdikning av våt- eller ängsmark.

Sammantaget ger exploateringsområdet och dess närområde intryck av en samlad och sammansatt äldre järnåldersmiljö, möjligen med rötter i bronsåldern.

Såväl boplatser som gravar har kunnat lokaliseras. Inom området kan även spår av odling och djurdrift förväntas finnas bevarade. En samtida våtmark med öppen vattenyta har sannolikt funnits i anslutning till gravarna. Det kan inte uteslutas att denna kan innehålla lämningar av tidens eskatologiska föreställningar.

Målsättning/syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa huruvida fast fornlämning skulle beröras av det planerade arbetsföretaget. Om utredningen visade att fast fornlämning kom att beröras skulle den se på möjligheterna att justera arbetsföretaget så att detta kunde undvikas. Utredningens resultat skulle kunna ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet. Om fast fornlämning påträffades inom undersökningsytan skulle nästa steg vara att gå vidare med en förundersökning för att fastställa fornlämningens art, utbredning och kunskapspotential.

Undersöknings- och dokumentationsmetod

Den arkeologiska utredningen genomfördes så att inledningsvis gjordes en specialinventering i fält samt kart- och arkivgenomgång. Därefter togs sökschakt upp med maskin i syfte att konstatera eventuell förekomst av dold fornlämning. Totalt grävdes 45 schakt med en sammanlagd längd om ca 1000 m. Lämningarna som framkom konstaterades, varefter schaktningen i aktuellt område avbröts. Dokumentationen skedde genom upprättande av schaktplan. Schakten mättes in med GPS.

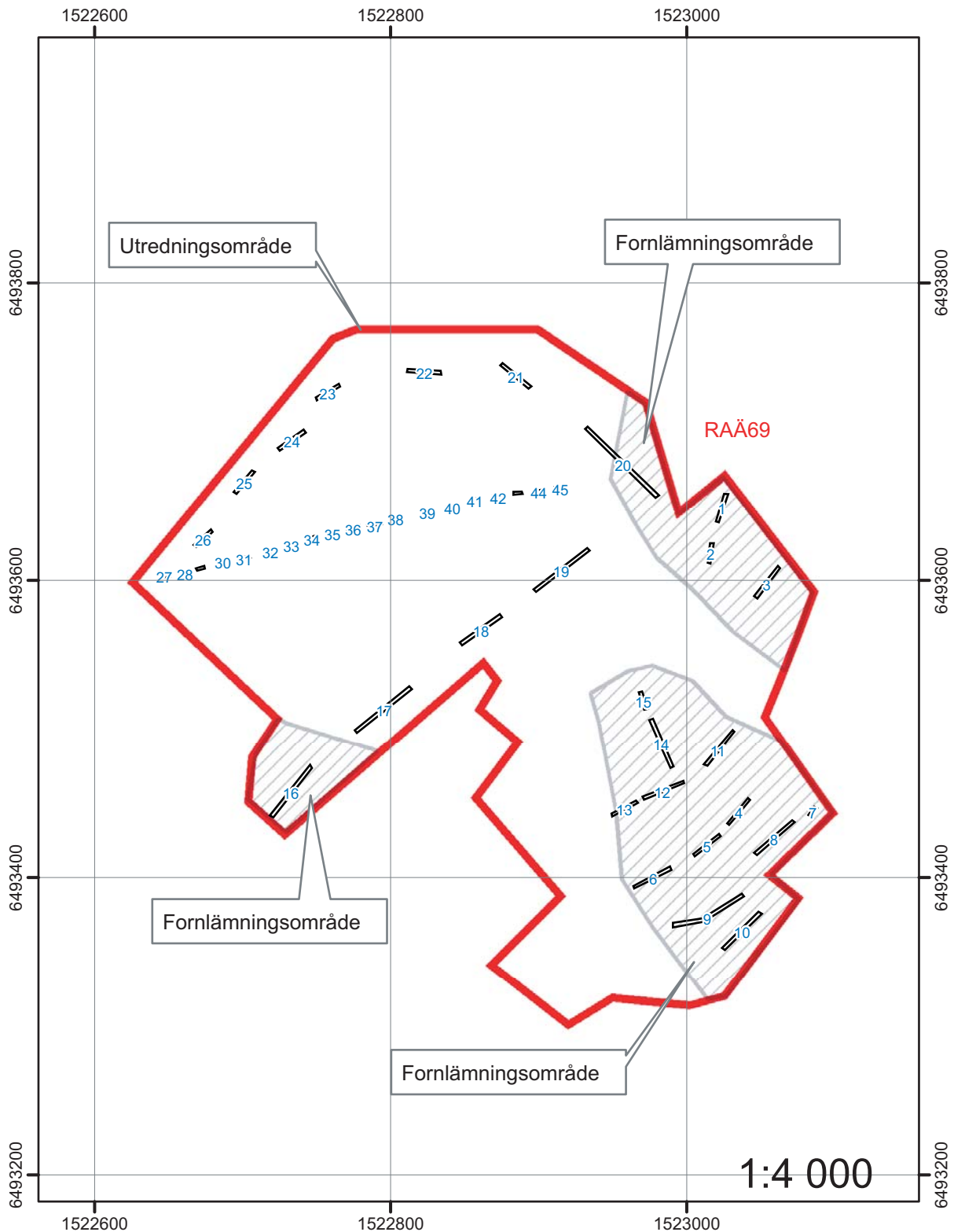
Resultat

Vid inventeringen framkom inga ej tidigare kända lämningar. Sökschaktsgrävningen lokaliserade lämningar inom tre områden enligt bifogad karta. Det största området i söder innehöll boplatzlämningar i form av härदार, stolphål och fynd av keramik och slagen kvarts. Området vetter mot en våtmarksäng i väster. Området i öster innehöll härदार och stolphål och rikligt med skärvsten. Lämningarna kan utgöra boplatzlämningar, men kan också ha ett samband med gravarna omedelbart öster om utredningsområdet (RAÄ 69). Det minsta området, i väster, innehöll härदार och skärvsten. Detta område sträcker sig sannolikt ytterligare åt sydväst utanför utredningsområdet.

Referenser

Elfstrand B. 1999. *Från två gravar till ett gravfält*. Arkeologisk förundersökning. RAÄ UV Öst 1999:3.

Hinze Larsson. 1987. *Vrinneviskogen. En boplats från äldre järnålder i Norrköping*. Arkeologisk undersökning. RAÄ/SHMM. Rapport UV 1987:14.

Figur 3. Utredningsområdet med schakt och fornlämningsområden inritade.

Tekniska uppgifter

Lokal	Vrinnevi 5:4
Socken	Norrköpings stad (f d S:t Johannes sn)
Kommun	Norrköping
Landskap	Östergötland

Ekonomiska kartans blad	8G 8e Vilbergen
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Koordinater	X6493500, Y1522800

Lst diarienummer	431-6791-03/431-6061-03
ÖLM diarienummer	194/03
ÖLM konto	6519

Uppdragsgivare	SWECO/VIAK, Linköping
Kostnadsansvarig	Som ovan

Projektledare	Clas Ternström
---------------	----------------

Fältarbetstid	2003-07-08--10
---------------	----------------

Fynd	ÖLMC4265
------	----------

Grafik	Clas Ternström
Grafisk form	Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket dnr 507-99-499
ISSN 1403-9273	Rapport 2005:11 © Östergötlands länsmuseum